

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

DIŞ EKONOMİK HABERLER

- ✓ İngiltere Ekonomisi: Nisan-Haziran Dönemine Ait İstihdam Verileri
- ✓ İngiltere'de Kamu Sektörünün Mali Pozisyonu Temmuz Ayında İyileşme Kaydetti
- ✓ Almanya Ekonomisinde Kırılganlık Devam Ediyor
- ✓ ABD ile Meksika Arasında Sınır Gerginliği Artıyor:İki Eyalette Olağanüstü Hal İlan Edildi
- ✓ Euro Alanı Ticaret Fazlası Petrol Fiyatlarından Etkileniyor
- ✓ AB-Çin Tekstil Anlaşması Sorun Yaratıyor
- ✓ Fransa Hükümeti Petrol Fiyatlarında Tavizden Kaçmıyor
- ✓ Avusturya, Yönünü Orta ve Güney Avrupa'ya Çevirdi. Almanya ile Bağları Zayıflıyor
- ✓ Güneydoğu Avrupa, Doğu Avrupa'dan Daha Az Yabancı Doğrudan Yatırım Çekiyor
- ✓ Japon Bankaları Kredileri Arttırıyor
- ✓ Rusya'da Bütçe Tasarısı Görüşülüyor: Petrol Fonları Nereye Harcanacak?
- ✓ Goldman Sachs'ın Petrol Fiyatlarına Dair Yeni Tahmini
- ✓ Opec Petrol Piyasası Konusunda Uyarıda Bulunuyor
- ✓ Endonezya Devlet Başkanı Petrol Sübvansiyonlarını Değiştirme Sözü Verdi
- ✓ Filipin Hükümeti Enerji Kesintisine Gidiyor
- ✓ Hindistan ve Çin Devlet Petrol Şirketleri Deniz Aşırı Petrol Yatırımı Yapacak
- ✓ Shell İrlanda Kıyılarında Petrol Arama İzni Aldı
- ✓ Çin'de Petrol Kuyrukları Uzuyor

YORUM:

- ✓ China dotcom Çılgınlığıyla Beliren Sorular

İngiltere Ekonomisi: Nisan-Haziran Dönemine Ait İstihdam Verileri

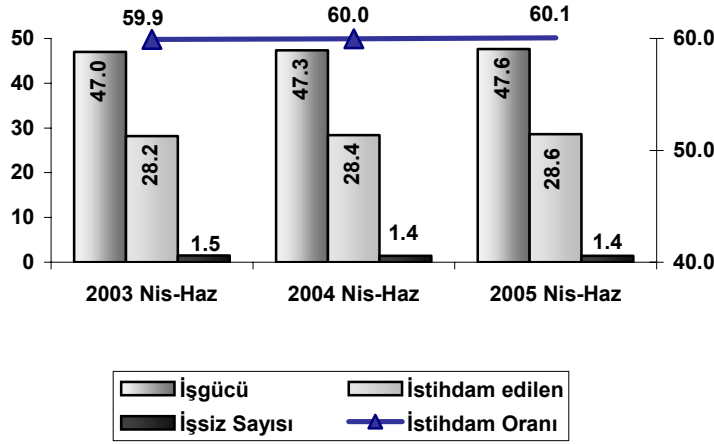
İngiltere Ulusal İstatistik Bürosunun açıklamalarına göre Nisan-Haziran döneminde istihdam edilen kişi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre 216 bin kişi artarak 28 milyon 592 bin kişi oldu. İstihdam oranı ise (istihdamın 16 yaş ve üzeri nüfusa oranı) yüzde 60.1 ile bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0.1 arttı. Bu oran erkek nüfusta yüzde 66.8 olurken kadın nüfusta yüzde 53.7 seviyesinde kaldı.

İşgücü Durumu (Milyon kişi)

	Nisan-Haziran 2005	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre Değişme	
		Bin Kişi	Yüzde
16 + yaş üzeri nüfus	47.6	293	0.6
İşgücü	30.0	193	0.6
İstihdam edilen	28.6	216	0.8
İşsiz Sayısı	1.4	-23	-1.6
İşgücüne katılmayanlar	17.6	100	0.6
İşgücüne katılım Oranı	63.0		0.0
İşsizlik Oranı(*)	4.7		-0.1

(*) Mevsimsel olarak uyarlanmış

İSTİHDAM VE İŞSİZLİK (Milyon Kişi)

İşgücüne katılmayanların sayısı 100 bin kişi artışla 17 milyon 596 bin kişi olurken yüzde 63 olan işgücüne katılım oranı ise geçen yıla göre değişmedi.

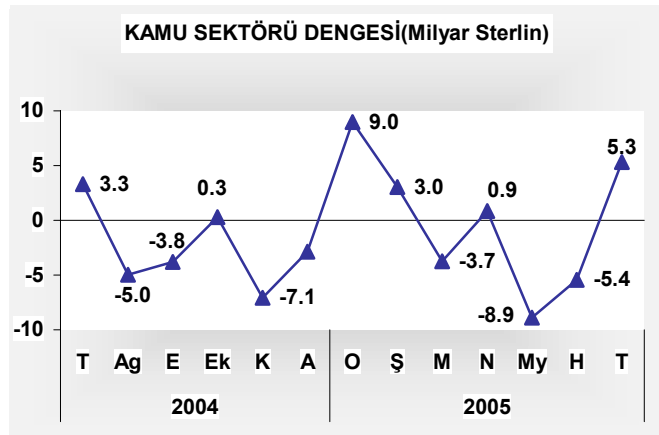
Bir önceki yıla göre 23 bin kişi azalan işsiz sayısı ise 1 milyon 423 bin kişi olurken işsizlik oranı da bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 0.1 azalarak yüzde 4.7 oldu.

www.statistics.gov.uk, 17 Ağustos

İngiltere'de Kamu Sektörünün Mali Pozisyonu Temmuz Ayında İyileşme Kaydetti

İngiltere'de merkezi ve yerel hükümetlerden oluşan genel hükümet ile kamu şirketlerini içeren kamu sektörü Temmuz ayında 5.3 milyar sterlin fazla verdi. 2004 yılı Temmuz ayındaki fazla 3.3 milyar sterlin idi.

Mali yılın başlangıcı olan Nisan ayından Temmuz ayına kadar olan dönemde kamu sektörü açığı, geçen yılın aynı dönemine göre artış kaydetti. 2004/5 mali yılının Nisan-Temmuz döneminde 7.7 milyar sterlin olan açık, 2005/6 mali yılının aynı döneminde 8.1 milyar sterline yükseldi.

Kamu sektörü mali pozisyonunun alternatif ölçümü olan ve ek olarak sermaye yatırımlarını da içeren kamu sektörü net borçlanması, 2004 yılı Temmuz ayında 2 milyar sterlin iken 2005 yılı Temmuz ayında 2.9 milyar sterline yükseldi. Bütçe Raporunun 2005/6 mali yılı net borçlanma tahmini ise 31.9 milyar sterlidir.

Kamu Sektörü (Milyar Sterlin)

	Temmuz		Nisan-Temmuz	
	2004	2005	2004-05	2005-06
Cari Denge	3.3	5.3	-7.7	-8.1
Net Borçlanma	-2.0	-2.9	11.3	15.3
Net yatırımlar	1.3	2.5	3.6	7.2
Net Borç(1)	383.2	424.1		
Net Borç(Yıllık GSYİH'nın Yüzdesi)	32.8	34.5		

(1) Temmuz ayı sonu

2004 yılı Temmuz ayı sonunda 383.2 milyar sterlin olan kamu sektörü net borcu, 2005 yılı aynı ayında 424.1 milyar sterline yükseldi. Bütçe Raporunun 2006 yılı Mart sonu net borç tahmini 452 milyar sterlidir.

Kamu sektörü net borcunun GSYİH'ya oranı 2004 yılı Temmuz ayı sonunda yüzde 32.8 iken 2005 yılının Temmuz ayı sonunda yüzde 34.5'e yükseldi. 1997 yılı sonunda yüzde 44 ile 1980'lerin ortalarından beri en yüksek seviyesine çıkan borç oranı 2002 yılının Şubat ayında yüzde 29.5 ile en düşük seviyesine geriledi, Ancak o zamandan beri artan borç oranı Bütçe Raporunda 2006 yılı Mart sonu için yüzde 35.5 olarak tahmin edildi.

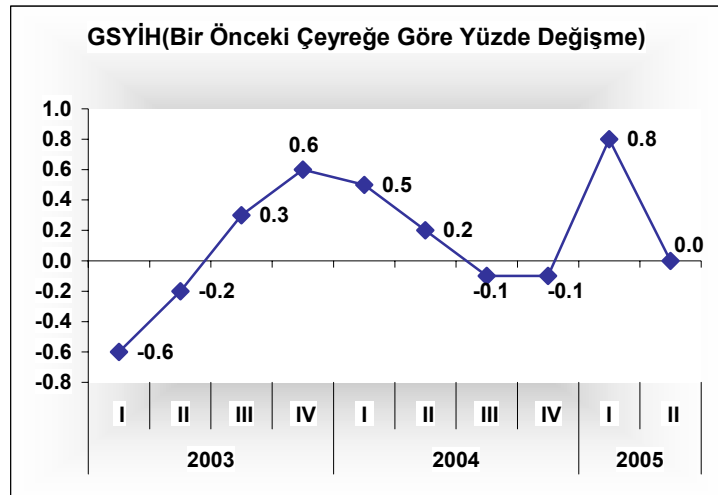
www.statistics.gov.uk, 18 Ağustos

Almanya Ekonomisinde Kırılganlık Devam Ediyor

Almanya Federal İstatistik Bürosu tarafından açıklanan verilere göre, 2005 yılının ikinci çeyreğinde GSYİH bir önceki çeyreğe göre değişmeyerek (yüzde 0.0) ekonomik kırılganlığın sürdüğü ve ilk çeyrekteki ekonomik performansın devam etmeyeceği endişelerini artırdı.

2005 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 0.8 artış kaydeden GSYİH'da ikinci çeyrekte bir önceki çeyreğe göre bir değişme olmadı. Bu gelişmede bir önceki çeyrekte gerileme görülen sabit sermaye yatırımlarındaki artışa karşılık özel nihai tüketim harcamalarında devam eden zayıflık ve devletin nihai tüketim harcamalarındaki durgunluk etkili oldu. İhracatın yüzde 1.2 artmasına rağmen ithalatın yüzde 2.3 artması sonucunda net ihracat büyümeye 0.3 puan negatif katkı sağladı.

www.destatis.de, 23 Ağustos

ABD ile Meksika Arasında Sınır Gerginliği Artıyor: İki Eyalette Olağanüstü Hal İlan Edildi

ABD-Meksika sınırında bu hafta sınır bölgesinde işlenen suçlar ve Meksika'dan ABD'ye izinsiz göçer nedeniyle politik tansiyon yükseldi. İki ABD Eyaleti sınır bölgesinde olağanüstü durum ilan etti. Bunun üzerine Meksika Devlet Başkanı Vicente Fox, ABD yetkililerinin işbirliği yapmamasından şikayet etti. Meksika'nın Arizona ile sınırı olan Sonara Eyaleti'nde konuşan Fox, ABD'ye sınır güvenliği konusunda birlikte çalışma çağrısı yaptı.

Başkan Bush'un yakın arkadaşı olan ABD'nin Meksika Büyükelçisi Tony Garza da Meksika'nın Matamoros'dan Tijuana'ya kadar sınır bölgesinde yaşanan polisiye olayların ABD'nin sınır bölgelerinde yaşayan insanların ekonomik ve sosyal yapısını bozduğunu ve eğer bu olaylar sürerse Amerikalıların Meksikalılardan karşılıklı çıkarların paylaşıldığı güvenilir ortak olarak söz etmesinin mümkün olamayacağını ifade etti.

Arizona Valisi Janet Napolitano, bu yıl sınırdan kaçak göçün çok artması ile polisiye olaylarda büyük bir yükseliş olduğunu, bu izinsiz göçün bitki ve hayvan varlığına da çok zarar verdiğini ifade etti.

Demokrat vali Napolitano, Federal Hükümetin de uluslararası sınırı koruma konusunda üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmediğini belirtti. Arizona'nın bu problemle başa çıkabilmek için ilk etapta 1,5 milyar dolar ayırdığını ve Meksika'nın Sonara Eyaleti ile yakın işbirliği yapılarak çalışılacağını söyledi.

ABD, Teksas'la sınırı olan Meksika'nın Nuevo Laredo Eyaletindeki konsolosluğunu da kapattı. Meksikalı politikacılar, bu davranışı ABD'nin aşırı tepkisi olarak yorumladı.

Meksika'nın ABD ile ilişkilerden sorumlu bakanı Georonimo Gutierrez, "sınır boyunca güvenliğin kontrolden çıktığı izlenimini vermek yanlış" dedi. Financial Times'a verdiği demeçte Gutierrez, Meksika ve ABD'nin birkaç ay içinde yeni tedbirleri açıklayacağını ifade etti.^(*)

Financial Times,18 Ağustos,Syf:5

Euro Alanı Ticaret Fazlası Petrol Fiyatlarından Etkileniyor

Avrupa Birliği'nin istatistik birimi Eurostat, yüksek petrol fiyatlarının dünya ekonomisini etkilediğini ve ekonomik büyümeyi tehdit ettiğini vurguluyor. 2004 yılının ilk altı ayında 41.1 milyar euro olan ve 2005 yılının aynı döneminde 17.3 milyar euroya

^(*) Çevirenin Notu: ABD ile Meksika arasındaki sınır geçmişte de sorunlu bir sınırdı. ABD'nin Meksika ile yaklaşık 2000 millik bir sınırı vardır. Sınırla ilgili sorunlar ve özellikle serbest işçi dolaşımının ABD'li işçilerin işlerinden olacağı endişesi Kuzey Amerika Serbest Ticaret Alanı (NAFTA) anlaşmasının en çok tartışılan ve anlaşmanın imzalanmasını geciktiren konular olmuştur. Meksika'daki ucuz işgücü hep sınırı geçip ABD'deki fabrikalarda çalışmak istemiştir. 1965'de ABD ile Meksika anlaşarak **Maguiladora Programını** başlatmışlardır. Bu program Meksika hükümetinin ihracat şartı ile Meksika'da yüzde yüz yabancıların sahip olduğu fabrikalar kurmasına imkan tanıyan bir programdır. Önce tekstil sanayinde kullanılmış daha sonra mobilya ve ulaştırma araçları gibi emek yoğun sanayi dalları bu programa dahil olmuştur. Başlangıçta bu program çerçevesindeki fabrikalar sınıra yakın bölgelerde kurulmuş ise de zamanla güneye ülkenin orta bölgelerine dağılmış ve Japonya ve AB de bu çerçevede üretim yapma izni almıştır.

düŖen euro alanının ticaret fazlası 2001'den bu yana ilk dönemde kaydedilen en düşük oranlı ticaret fazlası.

Ekonomistler, ihracat sabit kalırken ithalatın büyümesinin iç talebi canlandıracağını ve bu durumun euro alanı ekonomik görünümünde gelişmenin habercisi olduğunu kaydediyor. Goldman Sachs ekonomisti Dirk Schumacher, ithalattaki güçlü büyümenin üretim ya da tüketim için girdi olarak kullanılırsa olumlu bir işaret olarak görülebileceğini, ABD'nin çok tükettiğini ve çok ithal ettiğini bunu da hata olarak değerlendirmedeğini kaydediyor.

2005'in ilk yarısında ihracat bir önceki yıla göre yüzde 5 artış göstermişken ithalat yüzde 10 arttı. Yılın ilk beş ayında ise enerji ithalatı yüzde 41 arttı. Ancak diğer alanlarda da artışlar yaşandı. Makine ve taşıt ithalatında yüzde 4, üretilmiş diğer eşyalarda yüzde 10 ve kimyasal ithalatlarda yüzde 12 artış görüldü.

Avrupa Merkez Bankası, yılın ikinci yarısında euro alanı ekonomisinde ilerleme bekliyor. Ancak, Fransa'da ikinci dönemde iç talebin azalması, Fransız ekonomisi ile ilgili endişeleri artırıyor. Fransız özel tüketimi, ilk dönemde yüzde 0.8 artıştan sonra önceki üç aya kıyasla yüzde 0.3 azaldı. Almanya'da ise iş güveni araştırmaları geleceğın parlak olduğunu ancak euro alanı iş dünyasının ve tüketicilerin yatırım, istihdam ve tüketim konusunda hala sınırlamalara gittiğini gösteriyor. Bunun en temel nedeni ise geniş kapsamlı reformlar yapılmamasıdır.

Financial Times,20-21 Ağustos,Syf:3

AB-Çin Tekstil Anlaşması Sorun Yaratıyor

Çin'den gelen tekstil mallarına uygulanan kota, büyük ölçekli olmayan Avrupalı tekstil kuruluşları için kabus oldu. Çin'den ithal edilen kıyafet yığınlarını depolarında bekleten ve satma izni alamayan bir Alman firması olan Gelco, 1 milyon dolar haksız zarara uğradığı gerekçesiyle Alman Anayasa Mahkemesi'nde dava açtı. Bu, Avrupa genelindeki kuruluşlar içinde yalnızca bir örnek. Bu örneklerin çoğalarak Temmuz'da müzakerelerde görev alan AB Ticari Komiseri Mandelson'un başına dert olacağı belirtiliyor. İsveç, Almanya, Danimarka, Finlandiya ve Hollanda gibi güçlü perakende konfeksiyon kuruluşları olan hükümetler de bu dava sayılarında artış olacağı konusunda Brüksel'i uyardı.

Ancak nakliye zorlukları, büyük şirketler için geçici bir sorun; onlar, 2006 koleksiyonları için Çin yerine Endonezya, Kamboçya gibi güçlü üretim kapasitesine sahip ve üstelik kota sınırlaması getirilmeyen ülkelere yöneliyor ya da malların AB dışında Norveç, İsviçre, Kanada gibi ülkelerde teslimatını istiyor.

Geçtiğimiz hafta Mandelson, anlaşmanın yürürlüğe girdiği 11 Temmuz'dan önce Çin'e yüksek miktarlarda sipariş vererek anlaşmayı bozmaya çalışan perakendecileri suçlayarak onları kızdırdı. Perakendeciler ise cevap olarak Mandelson'un bu sektörün işleyişi ve sipariş ile teslimat arasında geçen zaman konusunda anlayışsız davrandığını söylediler. Brüksel'in, bu yıl anlaşmadan çok daha önce malların çoğunun sipariş edilmiş olduğunu bilmeden ithalat limitleri koyduğunu, bunun da vahim bir hata olduğunu iddia ettiler.

Avrupa Tekstil Birliğı Euratex, 2005'in ilk aylarında tekstil kotalarının dünya çapında kaldırılmasının ardından engellerin tekrar konulmaması halinde 1 milyon tekstil kuruluşunun kapanacağını belirtti.

Ne var ki, İsveç ticaret bakanı, bu kotaların saçma olduğunu; AB'nin sınai büyüme stratejisine odaklanması gereken moda tasarımcıları ve katma değere sahip konfeksiyon kuruluşları pahasına rekabet gücünden yoksun Avrupalı tekstil üreticilerini korumasından üzüntü duyduğunu söyledi.

Mandelson, Brüksel'in AB üyelerinden istenen son ithalat rakamlarının değerlendirmesini tamamladığı anda Çin hükümetiyle nakliye krizini çözmek için masaya oturacaklarını söyledi. Avrupalı üreticiler, Çin'den ithal edilen tekstil mallarındaki artışın kendilerine ve Çin'den ucuz fiyatlarda nakledilen mallarla ayakta kalan perakendeci ve ithalatçılara zarar verdiğini belirtti.

Tişört, kadın iç çamaşırı ve keten ipliğinde kota aşıldı ve bunlar yığınlar halinde gümrüklerde bekletilmeye başlandı. Kazak ve erkek pantolonunda Çin'in kotası dolmak üzere. Perakendeciler ise bu malların listesinin kadın iç çamaşırı ve bluzlarını da kapsayarak genişletilmesini istiyor. Bazıları da Çin'in Avrupa'nın son isteklerini karşılamakta isteksiz olduğunu vurguluyor.

Financial Times,17 Ağustos,Syf:5

Fransa Hükümeti Petrol Fiyatlarında Tavizden Kaçmıyor

Ham petrol fiyatları New York'ta varil başına 67 dolara çıkarak rekor düzeylere ulaşıyor. Bu durum karşısında Fransa'nın muhalif siyasetçileri ve karayolu yük taşımacılığı firmaları, yüksek petrol fiyatlarının yarattığı sıkıntıları hafifletmek için Fransa hükümetinden vergi indirimi talebinde bulunuyor. Ancak sürücülere ve nakliyecilere tanınan herhangi bir mali ayrıcalığın Fransa'nın gevşek kamu maliyesi politikalarını daha da kötüleştireceğini düşünen Dominique de Villepin hükümeti taleplere kulak asmıyor.

Yüksek petrol fiyatlarının Fransız halkı üzerinde yarattığı hoşnutsuzluk yaz tatillerinden evlerine dönmeye hazırlanan milyonlarca tatilci için petrol fiyatlarında tavizlerde bulunulması konusunda hükümete yapılan baskıları artırıyor.

İngiltere'deki benzer türden baskılar, Maliye Bakanı Gordon Brown'un yakıt vergilerinde enflasyona bağlı artış planını Eylül ayına ertelemeye zorluyor. 100 milyar dolara mal olan bu plan çevreci grupların eleştiri oklarına maruz kalıyor.

Brown 2000 yılında binlerce sürücünün katıldığı yakıt protestosunun ardından indirdiği yakıt vergisini bir daha artırmadı.

Fransa'da, yüksek petrol fiyatlarının ikinci dönemde sadece yüzde 0.1 büyümeyle yavaşlama sürecine giren durgun ekonomiyi daha da kötüleştirmesi bekleniyor. Ancak, 1000 milyar euro (1.234 milyar dolar,683 milyar sterlin) borç ve kamu açığı Villepin'in tedbir almasını engelliyor. Muhalif sosyalistlerin lideri François Hollande ise yüksek petrol fiyatlarının tüketiciler üzerindeki etkisini sınırlamak için değişken vergiler uygulamasına geri dönmeyi talep ediyor. Fransa Maliye Bakanı Thierry Breton, değişken vergi mekanizmasının litre başına 1 cent indiriminin Ekim 2000 ve Temmuz 2002 arasında devlete 2.7 milyar euroya mal olduğunu kaydederek bu uygulamayı reddediyor.

Fransız sürücüler, petrole yüzde 74, dizele yüzde 67 vergi ödüyor. Yakıt vergileri, yüzde 19.6 katma değer vergisi ve bu yıl 20.19 milyar euro gelir getirmesi beklenen hacme bağlı vergi olarak ikiye ayrılıyor. Avrupa Karayolu Yük Taşımacılığı Örgütü Başkanı Jean-Pierre Morlin, hükümetin yakıt harcamaları ile ilgili ablukalarla karşılaşabileceği konusunda uyarılarda bulunuyor.

Hükümet bu yıl için petrol fiyatını 36 dolar kabul edip bütçeyi ona göre yapmıştı. Maliye Bakanı Breton gelecek yılın bütçesi için 50 dolara yakın bir fiyat tahmin ediyor.

Fransız enerji politikalarının yüksek petrol fiyatlarına uyum sağlaması için incelemeler yapacağını duyuran Villepin, dizel kıtlığı ile baş etmek amacıyla petrol şirketlerini Fransa'daki rafineri kapasitelerine yatırım yapmaya zorluyor ve bu yatırımı büyük oranda kar elde eden Total ve diğer petrol şirketlerinin yapabileceğini kaydediyor. Yenilenebilir enerji kaynaklarına mali teşvikleri arttıracığını vurgulayan Villepin, halkın yüksek petrol fiyatlarına dair endişelerine karşı duyarlı olduğunu gösteriyor.

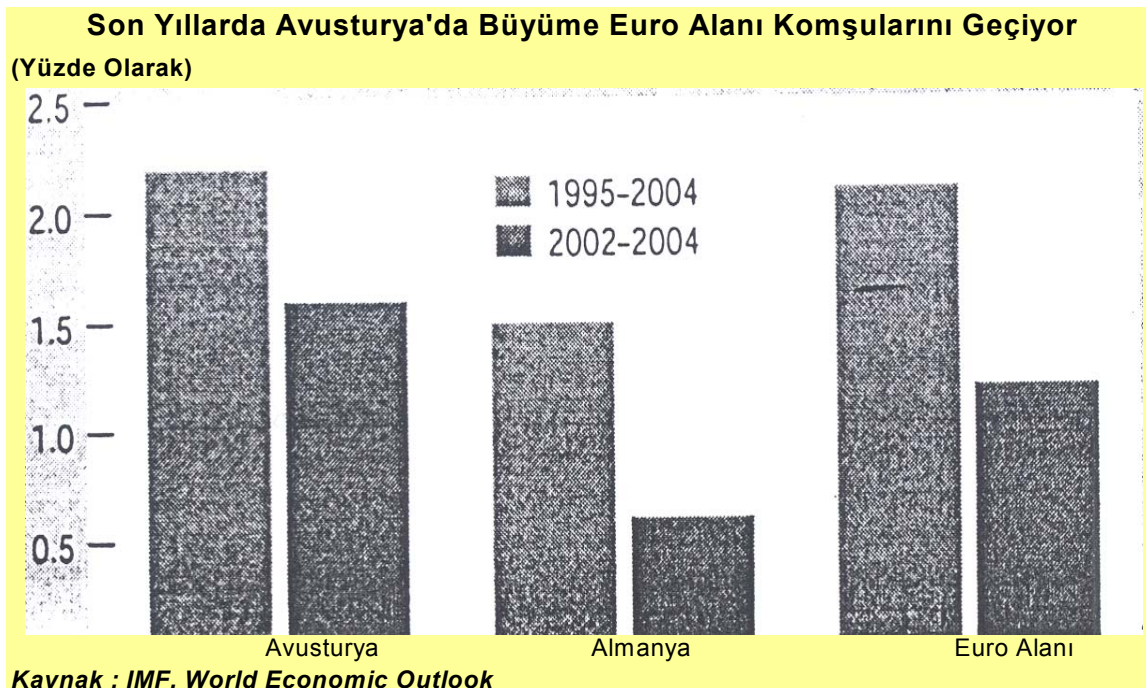
Financial Times,16-17 Ağustos,Syf:1,3

Avusturya, Yönünü Orta ve Güney Avrupa'ya Çevirdi. Almanya ile Bağları Zayıflıyor

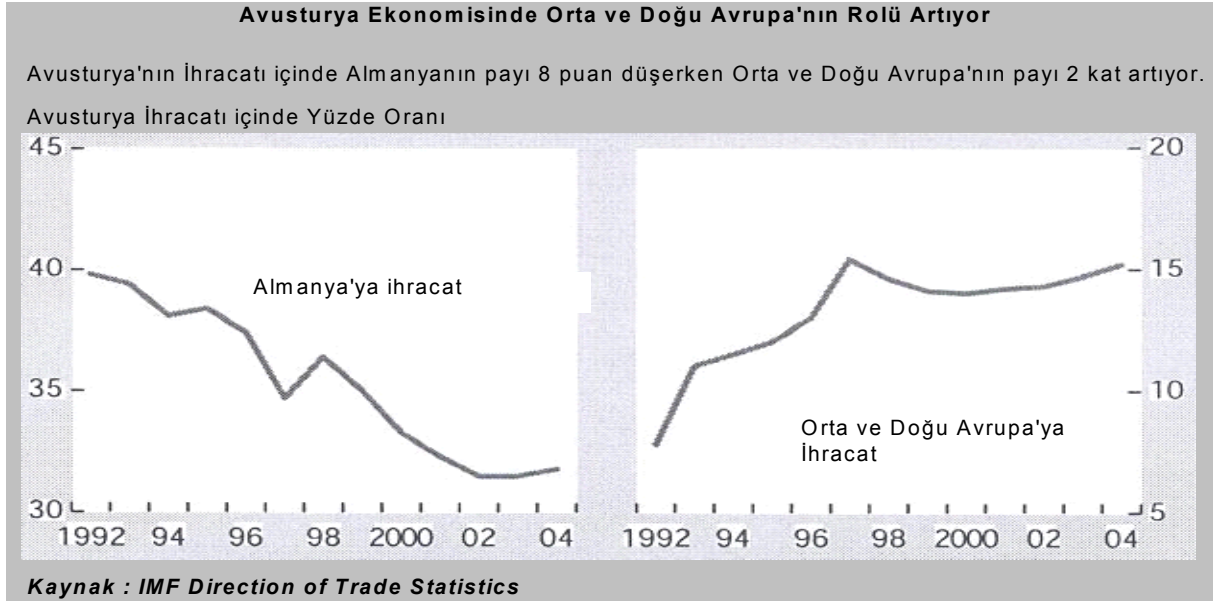
Avrupa kıtasının merkezinde yer alan Avusturya, uzun yıllar Almanya ile olan güçlü ekonomik bağları sayesinde dış şoklardan korunarak nispeten istikrarlı bir büyüme sürdürebilmiştir. Ancak son yıllarda Avusturya'nın Almanya ile bağları zayıflıyor; buna karşılık çok hızlı büyüyen Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile bağları güçleniyor. Bu da Avusturya'nın ekonomisinde çeşitlilik sağlayarak ülkeyi Batı Avrupa ve özellikle Almanya'daki olumsuz gelişmelerden koruyor. 15 üyeli AB ülkeleri içinde Avusturya, Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin piyasa ekonomisine geçmeleri ve 10 yeni üyenin AB'ye katılmasından en çok yarar sağlayan ülke oluyor.

Avusturya, şimdi Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile bankacılık, sanayi ve ulaştırma sektörlerinde erkenden güçlü ilişkiler kurmasının meyvelerini topluyor.

Avusturya ekonomisinin son 10 yılda büyüme hızı, euro alanı ortalamasına eşitti. Yani yüzde 2.2 idi. Oysa 2002'den itibaren bu ortalamanın üzerinde büyüme gösteriyor. 2002 ile 2004 arasında euro alanında büyüme ortalama yüzde 1.2, Almanya'da yüzde 0.6 iken Avusturya'da yüzde 1.6.

Son 20 yılda Avusturya'nın Almanya'ya olan ihracatı üç kat artarak GSYİH'sının yüzde 13'ü civarına ulaştı. Avusturya ihracatının yaklaşık yüzde 32'si hala Almanya'ya

gidiyor ve Almanya en büyük ticari partner. Ancak Avusturya 1990'larda ihracatının yaklaşık yüzde 40'ını Almanya'ya gönderiyordu. 8 puan civarında düşüş var. Orta ve Doğu Avrupa ülkelerine ihracat da iki kat artarak yüzde 15'e çıkıyor.

Avusturya'nın Orta ve Doğu Avrupa'ya son on yılda kümülatif olarak 16 milyar euro yabancı doğrudan yatırım yaptığı görülüyor. Avusturya'nın bu ülkelerdeki doğrudan yatırımları özellikle bankacılık sektöründe önem kazanıyor. Orta ve Doğu Avrupa ülkelerindeki bankaların toplam varlıkları içinde Avusturya'nın payı yüzde 20'ye ulaşmış durumda. Hatta bazı ülkelerde bu oran daha da yüksek. 2004'de 3 büyük Avusturya bankasının vergi öncesi karlarının yüzde 40'ı bu ülkelerden elde edildi.

Avusturya şirketleri, şimdi de ticaret ve yatırım fırsatlarını çeşitlendirmek için gözlerini Güneydoğu Avrupa'ya çevirmiş durumda. Ama bu ilginin geçici mi olacağı yoksa yapısal bir değişimle süreklilik mi kazanacağı konusunda tahminde bulunmak için henüz vakit erken.

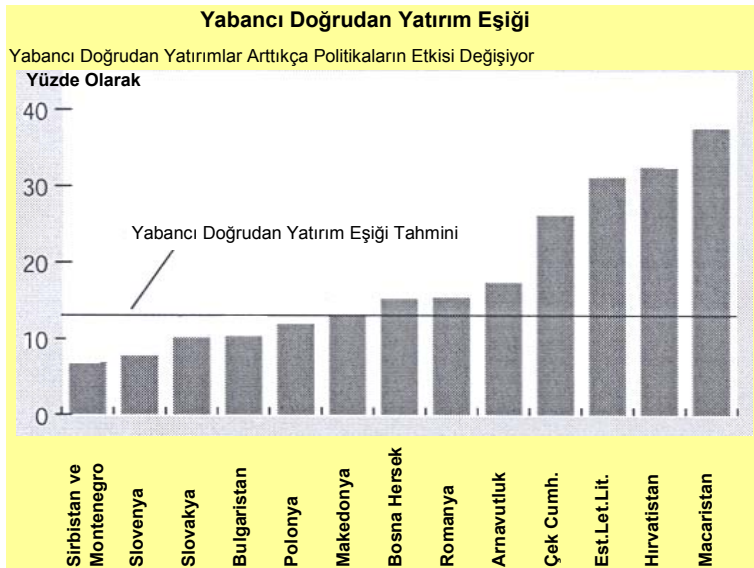
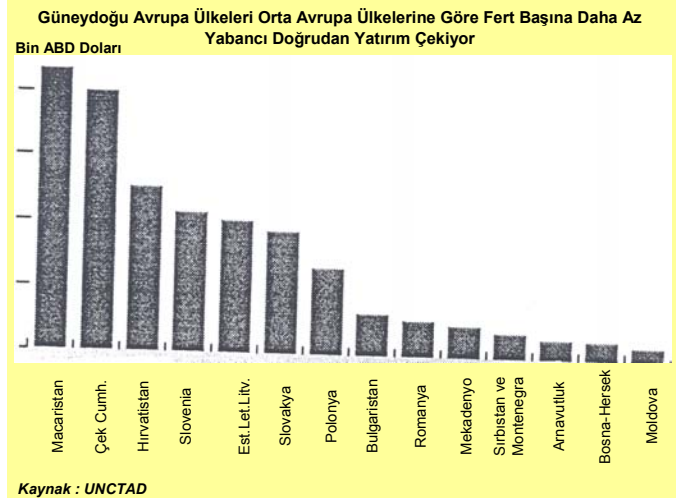
IMF Survey, 15 Ağustos, Syf:240-241

Güneydoğu Avrupa, Doğu Avrupa'dan Daha Az Yabancı Doğrudan Yatırım Çekiyor

Avrupa'nın geçiş sürecindeki ekonomileri yabancı doğrudan yatırımları çekmede farklılık gösteriyor. Macaristan ve Çek Cumhuriyeti gibi bazı ülkeler, fert başına 4-5 bin dolar civarında yabancı yatırım çekerken Bulgaristan, Romanya, Arnavutluk gibi bazıları da fert başına sadece 500 dolarlık yatırımla yetinmek zorunda kalıyor. Orta ve Güney Avrupa ülkeleri arasındaki bu fark çok önemli ve süreklilik arz ediyor. IMF Survey'in 15 Ağustos'ta yayınlanan son sayısında bu konuyla ilgili bir çalışmanın özeti yer almaktadır:

Birim işçi maliyetleri, yüksek vergiler ve ithalat tarifeleri yabancı yatırımı caydırıyor. Buna karşılık liberal döviz kuru ve ticaret rejimleri ve rekabetçiliği arttırmaya yönelik deregülasyonlar dahil kamu sektörü altyapı reformları yabancı yatırımları artırıyor. Vergi indirimleri (tax holidays) ve yolsuzluklarla yabancı yatırımlar arasında istatistik açıdan önemli bir korelasyon yok.

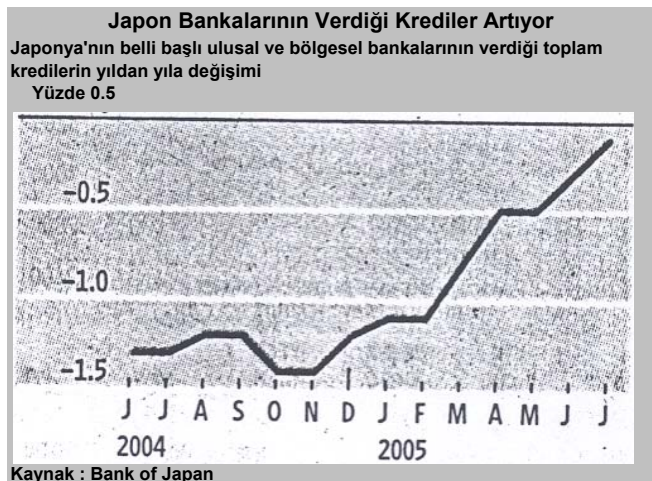
Ülkelerin yabancı sermaye çekmekte özel koşulları önemli oluyor. Sayısal veriler kullanılarak yapılan çalışmalar sonucunda, yabancı yatırımların ülkelerin GSYİH'larının yüzde 12'sinin altında iken başka, yüzde 12'sinin üzerinde iken başka faktörlerden etkilendiği tespit ediliyor. Bu yüzde 12 oranı da "eşik etkisi" olarak nitelendiriliyor.

Ülkedeki yabancı yatırımlar yüzde 12'nin altındayken ev sahibi ülke pazarının büyüklüğü, yatırımcı ülke ile kültürel yakınlığı ve işçi maliyetlerinin düşüklüğü yabancı yatırım çekmede belirleyici faktörler oluyor. Ancak bu eşik aşıldıktan sonra yabancı yatırımcı profili değişiyor. Bu kez ülkenin gelişmişlik düzeyi, iş dünyasının kalitesi ve ev sahibi ülkenin refahı daha çok önem kazanıyor. IMF Survey, 15 Ağustos, Syf: 242-243

Japon Bankaları Kredileri Artırıyor

Yıllar süren düşüşün ardından krediler artıyor, ekonomi iyiye gidiyor. Japon ekonomisi, yaklaşık on yıl süren durgunluktan sonra piyasalar için önemli sonuçlar doğuracak krediler vermeye başlıyor. Temmuz ayında Japon bankalarının sunduğu krediler, geçtiğimiz yıla göre sadece yüzde 0.1 oranında daraldı. Bu da Haziran 2004'ten beri kaydedilen en düşük miktardaki azalma oldu. Ekonomistler, son aylardaki sağlıklı

ekonomik göstergeler ve şirket kazançlarına bakarak 2005 sonuna doğru kredilerdeki artışın artı oranlara ulaşacağını belirtiyor. Ekonomiyle ilgili güçlenen iyimserliğin Japon borsasında da olumlu yansımaları oluyor.

Ekonomik iyileşmedeki bu hız, şirketlerin daha çok kredi almasını sağlayarak kredi verenlerin kar hanesine artı puan olarak yazılacak.

Kredi sunumundaki yetersizlik, borç içindeki şirketlerin yeni yatırımlar yapmasını imkansız kılmış ve kredideki daralma, faiz oranlarına artış olarak yansiyarak kredi almayı daha da zorlaştırmıştı. Ancak bu artık değişmeye başladı.

Japon bankalarının açtığı kredilerin artış eğilimine girmesi bankaların on yıl süren batık krediler sorununu büyük ölçüde çözmelerinin ardından gerçekleşiyor.

Fonlara artan talebin faiz oranlarını arttırması bekleniyor. Ayrıca para politikasının kilit unsuru, talebi arttırmak ya da azaltmak için oranlarla oynamak olduğundan Japon Merkez Bankası'na ekonomiyi daha iyi kontrol etme imkanı da verebilecek. Oysa, Japonya'nın kısa vadeli para piyasası faiz oranları yaklaşık altı yıldır sıfırdı. Bu da bankayı ince ayar yapabileceği unsurdan mahrum bırakıyordu.

Ekonomist Takehiro Sato, yeni verilen kredilerde faiz oranlarının halen düşmekte olduğunu; kredilerdeki miktar artışının henüz nitelikli bir artışa yol açmadığını ifade etti.

Fukuoka Bank'tan gelen açıklamada ise hala kırılğan olan talep ile bankaların kredi sunma isteğinin arasındaki gerilime dikkat çekildi. Son çeyrekte bankanın, yeni nakliye gemileri siparişi veren gemi inşaat firmaları ve ek bina yapan hastaneler gibi müşterileri için kredi olanaklarını genişletince kredi portföyünün bir önceki yıla göre yüzde 2.7 oranında büyüdüğü belirtildi. Ancak diğer yerel bankalarla rekabetin daha da derinleştiğini, bunun da bankayı kredi faizlerini düşürmeye zorladığı öne sürüldü.

The Wall Street Journal,16 Ağustos,Syf:1,5

Rusya'da Bütçe Tasarısı Görüşülüyor: Petrol Fonları Nereye Harcanacak?

18 Ağustos 1998 tarihinde Rusya 40 milyar dolar tutarında dış borcunu ödemeyeceğini açıklayarak rubleyi devalüe etmişti. Rusya'da kamu finansmanı aradan geçen 7 yılda olağanüstü bir değişim yaşadı. Şu anda Rusya'nın 144 milyar dolar döviz rezervi mevcut. Böylece rezerv büyüklüğü açısından dünyanın beşinci ülkesi. Ayrıca petrol vergilerinden elde edilen 25 milyar dolarlık bir "istikrar fonu" var. Rusya IMF'e olan 3.3 milyar dolar borcunu Ocak ayında ve Paris Klubü kreditorlerine* olan 15 milyar dolar borcunu Mayıs ayında ödedi. Şu anda dış borcu GSYİH'nın yüzde 17'si civarında ve Maliye Bakanlığı bu yıl için beklenen faiz dışı fazlanın 7.7 milyar dolar olduğunu açıkladı. Hükümet, 18 Ağustos 2005 Perşembe günü 2006 yılı bütçe tasarısını görüşerek onayladı. Tasarı bu ay sonuna doğru parlamentoya sunulacak. Harcamalarda önceki yılların ihtiyatlı bütçesinden seçime giden hükümetin ihtiyacını karşılamak amacıyla gevşeme var.

* Çevirenin Notu: Paris Klubü Kreditorleri; ABD, İngiltere, Fransa, İtalya, Almanya, Avustralya, İsviçre, Hollanda, Danimarka ve Finlandiya'dan oluşuyor.

Rusya’da son zamanlarda ulaşılmış olan mali sağlığın temel nedeni artan petrol fiyatları; ancak ekonomistler Vladimir Putin’in politikalarının da ihtiyatlı mali uygulamalara katkı sağladığı görüşünde.

Bununla birlikte kamuoyu aylardır petrolden sağlanan gelirlerin sadece eski borçların ödenmesinde kullanılmayıp yollar, havaalanları, enerji altyapısı, eğitim ve sağlık için harcanması ve kamu sektöründe çok düşük olan ücretlerin artırılması için baskı yapıyor.

Rusya’da yayınlanan haftalık bir kültür ve politika dergisi olan “Literaturnaya Gazeta”da Rusya tarihinin hiçbir döneminde devletin bu kadar çok harcayabileceği fazla parasının olmadığı ama yine de Rus halkının bu bolluğun nimetlerinden yararlanamadığı görüşüne yer veriliyor.

Hükümet, parlamenterlerden gelen baskılar üzerine 2006 yılı bütçe taslağındaki harcamaları GSYİH’nın yüzde 16’sından yüzde 17.5’ine çıkardı. Harcamalar içinde de yüzde 21 artışla savunma harcamaları aslan payını almış. Sosyal harcamalardaki artış ise yüzde 14.

Taslakta 2006 için yüzde 3.2 bütçe fazlası öngörülüyor. Bu yıl petrol fiyatlarının varil başına 28 dolar olacağı varsayılmıştı. 2006 yılında petrol fiyatının 40 dolar civarında olacağı tahmin ediliyor. GSYİH’nın da yüzde 5.8 oranında artacağı öngörülüyor.

Ekonomistler, Rusya’nın artık para biriktirmekten çok para harcamasının zamanının geldiği görüşünde ama para nereye harcanacak?

Rusya’da 2007’de parlamento seçimleri, 2008’de ise devlet başkanlığı seçimleri var. Anayasayı değiştirmeden Putin’in üçüncü dönem seçilmesine imkan yok. Bu durumda Kremlin, Putin’in yerini alabilecek bir aday bulmak zorunda. Bu görüşler, Moskova’daki Alfa Bank strateji şefi Chris Weafer’e ait. Putin, devlet memurları ve işçilerin maaşlarını üç yıl içinde reel olarak yüzde 50 arttırma sözü verdi. Chris Weafer’e göre kamu maliyesinde ihtiyatlı dönem sona erdi. şimdi iktidarda kalmak için para harcama zamanı. Weafer, kamu harcamalarının artmasının tüketici harcamalarını arttıracağını, ancak ekonominin çeşitlenmesine herhangi bir katkısının olmayacağını söylüyor.

Bütçe tasarısında 2006 için enflasyon hedefi yüzde 7-8, ancak ekonomistler kamu harcamalarının artmasının enflasyonu iki haneli rakamlardan tek haneli rakamlara indirme hedefini önleyeceğinden endişeli.

Financial Times,18 Ağustos,Syf:4

The Wall Street Journal,19-21 Ağustos,Syf:2

Goldman Sachs’ın Petrol Fiyatlarına Dair Yeni Tahmini

ABD’li yatırım bankalarından Goldman Sachs, gelecek beş yıl içinde petrol fiyatlarının varil başına 60 doların üzerinde kalmasını bekliyor. Goldman’ın hazırladığı rapora göre petrol fiyatları petrol şirketlerini enerji altyapılarına yatırım yapmaları konusunda teşvik edecek kadar yüksek değil. Goldman, bu yılın başlarında petrol piyasalarının “süper artış” dönemine girerek fiyatların 105 dolardan fazla olabileceğini açıklamıştı.

Gelecek beş yıl içinde petrol fiyatlarının varil başına 60 dolar üzerinde kalacağına dair tahminler, bankanın iki yıl önceki uzun vadeli petrol fiyatı tahmininin iki katından fazla. Bu

artışlar, petrol üretiminde ve petrol ürünlerinin rafine edilmesinde yedek kapasite eksikliğinden dolayı petrol piyasasındaki yapısal değişikliğe işaret ediyor.

Goldman Sachs'ın global yatırım araştırma genel müdürü Jeffrey Currie, uzun vadeli petrol fiyatlarının petrol sanayiinin maliyet yapısında önemli artışlara yol açtığını kaydediyor. Talepteki artış, şirketlerin arz şoklarının etkisini yok etme kabiliyetini azalttığından petrol sanayii yeni alanlara ve rafinerilere geniş çaplı yatırımlar yapma aşamasına giriyor. Currie, petrol rezervlerine sınırlı erişim, iş gücü eksikliği ve sondaj aletleri gibi teçhizatın yetersizliğinden dolayı üretim maliyetlerinin arttığı bir dönemde petrol sektörüne daha fazla yatırım yapılması taleplerinin arttığını kaydediyor.

Currie, petrol şirketlerinin varil başına 20-30 dolar fiyat belirlendiği dönemde, uzun vadeli proje planlamayı devam ettirme konusunda kararsız olduğunu belirtiyor. Currie, yüksek petrol fiyatlarının petrol şirketlerine en iyi ve en kötü zamanlarını yaşattığını; yüksek fiyatların kar oranlarını artırdığını, ancak proje maliyetinin arttığını ve daha büyük mali risklere yol açtığını sözlerine ekliyor.

Financial Times,19 Ağustos,Syf:12

Opec Petrol Piyasası Konusunda Uyarıda Bulunuyor

Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (Opec) küresel üretimin dörtte birinden sorumlu önde gelen sanayi ülkelerindeki ham petrol üretiminde kışın büyük düşüşler yaşanması beklendiğinden petrol piyasasının kışın daha zor şartlar altında olacağı konusunda uyarıyor. Daha az Opec dışı üretimin, piyasayı dengelemek için petrol kartelini beklenenden daha fazla üretime zorlaması petrol fiyatları yükseldiği zaman piyasayı destekleyecek yedek kapasiteye zarar verecek.

Yüksek petrol fiyatlarının dünya ekonomisini vurduğu şu günlerde Opec, petrol piyasasına dair uyarılarda bulunuyor. Asya'da gelişmekte olan ülkeler, petrol kesintisi için acil tedbirler alırken önde gelen sanayi ekonomilerinde enflasyon hızla artıyor.

ABD üretici fiyatları, Temmuz ayında Wall Street beklentilerinin iki kat üzerinde yüzde 1 oranında arttı. Gıda ve enerji fiyatlarının dahil edilmediği çekirdek enflasyon ise son 1 ay içinde yüzde 0.4 arttı. Böylece 12 aylık artış yüzde 2.8 oldu. Bu ani artış, yüksek enerji fiyatlarının tüm üretim ve dağıtım zincirini etkilediğini gösteriyor.

Analistler, güçlü talep ve rafineri kesintileri sonucu stokların azaldığını kaydediyor. Opec, 30.5 milyon varil/gün üretmek için günde 100.000 varil ilave üretim yapmak zorunda kalacak. 2006 yılının ilk döneminde ise 29.8 milyar varil/gün üretmek için günde yaklaşık 400.000 varil ilave üretim yapması gerekecek.

Kuzey Denizi, Alaska ya da Kanada gibi alanları kapsayan OECD üretimi bu yıl günde 400.000 varil düşecek. 2005 yılında OECD, tarihinin en büyük kaybını yaşıyor ve Opec dışı üretim faaliyetlerinde en büyük engeli teşkil ediyor.

Financial Times,18 Ağustos,Syf:2

Endonezya Devlet Başkanı Petrol Sübvansiyonlarını Değiştirme Sözü Verdi

Endonezya Devlet Başkanı parlamentoda yaptığı “ulusa sesleniş” konuşmasında global petrol fiyatlarından dolayı bütçenin ağır bir yük altında olduğunu; bu sebeple petrol sübvansiyonları sisteminin daha adil bir sistemle değiştirileceğini söyledi. Yetkililer, yeni sisteme ait ayrıntıların Ekim ayında ancak belirlenebileceğini ifade ediyor.

Endonezya’da petrol sübvansiyonları merkezi, hükümet harcamalarının üçte birini oluşturuyor ve bu yıl sağlık ve eğitim harcamaları için ayrılan kaynakların 13 katına ulaşıyor.

Devlet Başkanı S. Bambang Yudkoyono’nun açıklamalarına göre sübvansiyonlar 14 milyar dolar (11.3 milyar euro) ve bu da adil değil.

Bu yıl petrol ithalatını finanse etmek için devletin piyasadan bol miktarda dolar satın alması sonucu da rupial 18 Mayıs 2002’den beri en düşük değeri olan 9.920’yi gördü.

1 Mart’ta devlet, petrol fiyatlarını yüzde 29 artırdı. Ancak bu yıl bir daha artırmama sözü verdi.

Devlet başkanı, konuşmasında daha çok yabancı yatırım çekebilmek için vergi indirimi ve düzenleyici reform sözü verdi ve vergiyle ilgili değişikliklerin önümüzdeki yıl yürürlüğe girmesini ümit ettiğini ifade etti.

Financial Times,17 Ağustos , Syf:3

Filipinler Hükümeti Enerji Kesintisine Gidiyor

Ham petrol fiyatlarının dünya çapındaki artış etkileriyle başa çıkabilmek amacıyla Filipinler hükümeti, yasa koyucuları daha büyük enerji kesintileri yapabilme yetkisi ile donatacak. Enerji Sekreteri Raphael Lotilla, İran devrimini takip eden petrol krizi sonucunda eski diktatör Ferdinand Marcos’un yayınladığı 1979 kararnamesine göre yetkililerin yasa taslağı hazırladığını kaydediyor. Birkaç gün içinde Kongre’ye sunulacak olan taslak, yetkililerin petrol fiyatlarını denetim altına almasını, havalandırma sistemini düzenlemesini, araç motorlarında büyük değişiklikler yapılmasını yasaklamasını ve özel sektörde vardiya saatlerini değiştirmesine imkan sağlıyor.

Lotilla, petrol fiyatlarındaki aşırı artışın bu gibi tedbirlerin alınmasını gerektirdiğini; aksi takdirde petrol fiyatlarının döviz rezervlerini tehdit edeceğini kaydediyor. Ülkenin uluslararası rezervleri, Haziran ayında 17.7 milyar dolardı. Bu da yaklaşık 5.3 aylık ithalata denk geliyordu.

Ham petrol ihtiyacının tümünü yurt dışından karşılayan Filipinler’in petrol ithalatı yılın ilk beş ayında geçen seneye oranla yüzde 36 artarak 2.4 milyar dolara yükseldi. Bunun en önemli nedeni ham petrol fiyatlarının dünya çapındaki artışıdır. Petrol ithalatı, toplam ithalatın geçen yıl yüzde 10’unu oluşturuyordu. Bu yıl ise yüzde 14’ünü oluşturuyor.

Petrol ithalatının artışı, daha büyük ticaret açığına henüz yol açmadı. Ticaret açığı geçen yıl 2.6 milyar dolar iken Ocak- Mayıs arasında 398 milyon dolar geriledi. 1990’ların

ortasında ülke elektriğinin yarıdan fazlası, ithal edilmiş petrolden geliyordu. Bu oran, doğal gaz ve jeotermal enerjinin katkısı yüzde 40 arttığından günümüzde sadece yüzde 14 civarında.

Filipinler Cumhurbaşkanı Gloria Arroyo Macapagal, enerji koruma tedbirlerini uygulamak amacıyla hükümet makamları ve devlet daireleri için çalışma günlerini dört güne indirdi. Ancak, hükümetin, özel şirketleri de benzer tedbirleri uygulamaya zorlayacak yetkisi bulunmuyor.

Financial Times,18 Ağustos,Syf:2

Hindistan ve Çin Devlet Petrol Şirketleri Deniz Aşırı Petrol Yatırımı Yapacak

Çin'in en büyük petrol şirketi Petro China ve Hindistan'ın devlet şirketi Oil and Natural Gas, Kanada Petrol şirketi Petro Kazakistan'ı satın almak için birbirlerine rakip olarak ihaleye katılıyor. Petro Kazakistan, Kanada'da Alberta Eyaleti'nin Calgary şehrinde kurulmuş bir şirket. Piyasa değeri 3.4 milyar dolar veya yaklaşık 2.8 milyar euro.

Batı dünyasının büyük petrol şirketleri, Çin ve Hindistan petrol şirketlerini giderek büyüyen bir tehdit gibi görüyor. Çünkü bu şirketler daha düşük getirilerle yatırıma razı oluyor.

Hindistan Doğal Gaz ve Petrol Bakanlığı'ndan üst düzey bir yetkili Talmiz Ahmad, 5 günlük bir ziyarette bulunmak üzere Çin'e gidiyor. Ziyaretin ardından Talmiz Ahmad Çin'le uzun vadede stratejik ortak olacaklarını ifade ediyor. Bundan sonra ortak ihalelere katılmak amacıyla bir anlaşma taslağı hazırlanıyor. Birkaç hafta sonra iki tarafın ortak ihalelere girmesi mümkün olacak.

İki ülke son yıllarda dünyanın en zengin petrol ve doğal gaz yatakları için kıyasıya rekabete girmişti.*

The Wall Street Journal,18 Ağustos,Syf:2

Shell İrlanda Kıyılarında Petrol Arama İzni Aldı

İngiliz-Hollanda enerji grubu Royal Dutch Shell, Atlas Okyanusu'nda İrlanda'nın kuzeybatı kıyılarında kıyıda 150 mil mesafede Rockall Troug olarak isimlendirilen petrol kuyularında üretim izni aldı. Uzun zamandan beri Yeşiller ve yerli halktan bazı gruplar, hükümeti ülkenin doğal kaynaklarını çok ucuza satmakla suçluyordu.

Shell'in yatırımı 900 milyon euro (1.1 milyar dolar) civarında İrlanda petrol araştırmaları için dünyanın en cazip ülkelerinden biri. Petrol şirketleri, arama ve üretim için yaptıkları tüm masrafları karşıladıktan sonra vergi ödüyorlar. Arama ve üretim masrafları düşüldükten sonra vergi oranı yüzde 25; kuzey denizinde ise bu oran yüzde 40.

* Çevirenin Notu: Bir başka Çin petrol şirketi CNPC (China National Petroleum Corporation) Petro Kazakistan'ı 4.18 milyar dolara satın aldı. Bu konudaki geniş haberimiz bir hafta sonraki sayımızda yer alacak.

İrlanda açıklarında Atlas Okyanusu'nda son 20 yılda sadece 121 kuyu açılmış. Oysa aynı süre içinde İngiltere'de Kuzey Denizinde açılan kuyu sayısı 7000.
Financial Times,18 Ağustos,Syf:18

Çin'de Petrol Kuyrukları Uzuyor

Güneydeki Guangdong Eyaleti'nden başlamak üzere, ülkenin ticari başkenti Şangay'a ve Yanse Nehri deltasındaki şehirlere kadar bir çok bölgede petrol kıtlığı baş göstermiş ve yayılıyor. Petrol istasyonlarında saatler süren kuyruklar oluşuyor ve yer yer protestolar yapılıyor. Bu manzara, 1970'lerde petrol krizi sırasında ABD'de yaşananlara benziyor.

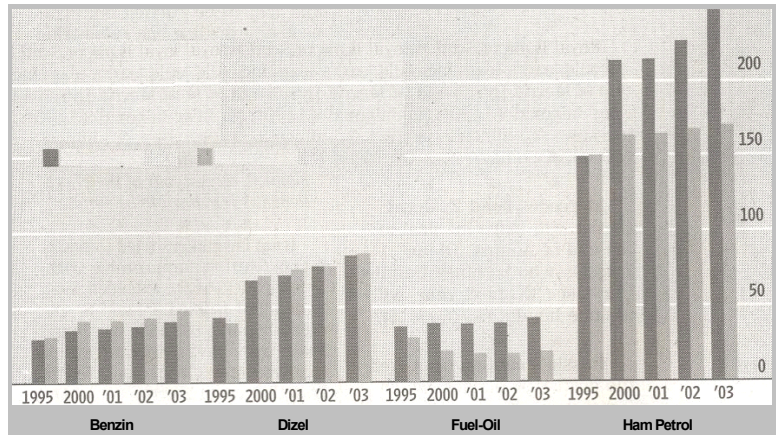
Çin'de petrol kıtlığının baş göstermesi, otomobilin orta sınıf Çinli'nin hayatının ayrılmaz bir parçası haline gelmesi ile eş zamanlı. Özel araç sayısının artması, Çin hükümetinin büyümeyi sürdürmek için ihtiyaç duyduğu yeterli yakıtı bulma konusunda zaten mücadele verdiği bir dönemde fazladan stres yaratıyor.

Her ne kadar Çinli yetkililer, bu sıkışıklığın sebebi olarak ham petrolün rafinerilere ulaştırılmasının engelleyen tayfunları gösterse de rafineriler mevcut stoklarını daha çok para kazanmak için yurt dışına ihraç ediyor.

Global petrol fiyatlarının bu yıl yaklaşık yüzde 30 artmasına rağmen Çin'de petrol fiyatındaki artış ancak bunun yarısı kadar.

Devlet petrol şirketi Sinopec de petrol ithal edip yurtiçinde sattığı için zarar etmiş durumda. Ancak devlet, yurtiçi piyasaya satış yapmaya zorluyor.

Bir Sinopec yetkilisi, bu durumdan tek çıkış yolunun petrolün piyasaya göre fiyatlandırılması olduğunu söylüyor.

Petrochina, Sinopec ve CNOOC (China National Oil Company) gibi devlet petrol şirketlerinin dışında faaliyet gösteren perakendecilerde sadece piyasaya göre fiyatlandırmanın yeterli olmayacağını; üç büyük devlet şirketinin piyasaya arz konusundaki tekellerine son verilmesi gerektiğini ifade ediyor.

Financial Times,18 Ağustos,Syf:2

The Wall Street Journal, 19-21 Ağustos,Syf:2

YORUM:

China dotcom Çılgınlığıyla Beliren Sorular

2000'lerin ilk aylarında ABD'de hüküm süren internet çılgınlığı, bu yaz Çin'e geçti. Geçen hafta Yahoo, Çin'deki varlıkları ve 1 milyar dolar karşılığında yerel bir e-